

ספר
תפארת שלמה
המפואר
על התורה

זה ספר כתבי קודש, דברי תורה אשר יצא מפי אותו הצדיק איש חי ורב פעלים, חכם הרזים, המאיר לארץ ולדרים, דולה מבארות עמוקים, דברים נחמדים שבעתים מזוקקים, מופז ומפנינים יקרים, שפתי כהן ישמרו דעת וחוקים ישרים, על סדר פרשיות התורה ונביאים וכתובים ולקוטים משי"ס המה מסודרים, כולו ממתקים ומחמדים, ותוכם רצוף רזים צפון לישרים, שמו נודע בשערים,

כבוד אדומ"ו הרב הגאון חסידא ופרישא צדיק יסוד עולם עמוד הימיני
פטיש החזק נר ישראל אספקלריא המאירה פאר הדור

מו"ה **שלמה** בהרב המופלג החסיד מו"ה **דוב צבי הכהן** זלה"ה

אבדק"ק **רדאמסק**

שלמה שמו ושלימה משנתו, לזכר עולם יהיה צדקתו, מהרה ישמע קול מבשר
טוב לשארית בני"י חבל נחלתו, הכהן יעמוד לאורים ויחיש לנו קץ פדותו.

נוסח שער דפו"ר

מהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, בהגהה מדויקת ומתוקנת,
נוספו רבבות מראי מקומות וציונים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים,
הקטעים חולקו לפסקאות קצרות, נוספו סימני פיסוק וניקוד
ובתוספת אלפי כותרות משנה

יוצא לאור ע"י ממלכת התורה "עוז והדר"
שנת תשע"ט לפ"ק

יהי רצון מלפני הצורא צרוך הוא שזוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ציראה וצאהבה, וזכה לראות צנחמת ציון וירושלים וישראל, וימלא כבודו את כל הארץ צמהרה צימינו אמן: מכתרי"ק

לשם יחוד קודשא צרוך הוא ושכינתיה לייחד שם הוי"ה צרוך הוא, הנני מתחיל לכתוב לנפשי דברי יראת שמים ותוכחת מוסר על סדר פרשיות התורה.

פרשת בראשית

שנים, כמו שכתבו המפרשים על 'ה' אלהינו ה' אחד' (דברים ו ד), שהוא אחד האחדות ולא אחד המנין, וכיון שזכר התורה קנין אחד, אם כן אין לך עוד קנין דוגמתו, ואיך אמר מיד שמים וארץ קנין אחד, והוא סותר להקודם, וכן זכור קשה כזאת. וגם מה תועלת מגיע לנו ממשנה הזאת לקבל ממנה הנהגה לעבודת ה'.

המשנה מלמדת איך יזכו כל ישראל לעוה"ב

וגראה לי שהמשנה הזאת מלמדת אותנו דרכי ה' וחסדיו וטובו, שצחסק צרא את העולם צרנו הטוב, ולזה המשנה הזאת היא סיוס למסכת אבות, שמסכת הזאת כולו שער להנהגת האדם להיות לו חלק לעולם הבא, וכמו שהתחיל כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, וגם סמיכת המשנה שלאחריה 'רצי חנניא צן עקשיא אומר רצה הקדוש צרוך הוא' וכו'.

קנין העוה"ב אף שלא קיים תרי"ג מצוות

דהנה ידוע מפי הספרים הקדושים, שעיקר ציראת העולם היה להיטיב לצוראיו להיות להם חיים וקיוס לעולם הבא, וזהו על ידי תורה ומצוות. והנה היה גלוי וידוע לפני הצורא צרוך הוא, שכמעט צומן הזה אינו

דקדוקים במשנת 'חמשה קנינים קנה לו הקב"ה בעולמו'

בראשית. תרגום ירושלמי 'צחוכמא' וכו'. הפירוש בזה, נקדים הפסוק צתהלים ק"ד (פסוק כד) 'מה רצו מעשיך ה' כולם צחכמה עשית מלחה הארץ קנייך'. צהקדים דברי חכמים צמסכת אבות פרק ו' (מ"י), חמשה קנינים קנה לו הקדוש צרוך הוא בעולמו, תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין אחד, אצרהס קנין אחד, ישראל קנין אחד, צית המקדש קנין אחד. צבר הרעישו המפרשים צמשנה זו, מה הכוונה צקנינים הללו, הלא צבר ניתנה לנו התורה, ומה מודיע לנו המשנה אם הוא קנין או חזקה, וכן צשאר הדברים.

ועוד מה שדקדקו צספר מדרש שמואל, מה שאמר צכל אחד ואחד קנין אחד, כיון שהתחיל חמשה קנינים הם, הוה ליה למימר תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין שני וכו', כמו שנאמר צמעשה צראשית (פסוק ה) 'ויהי ערב ויהי צוקר יום אחד' וגו', 'ויהי ערב ויהי צוקר יום שני' וגו' (פסוק ט). ועוד כיון דקחשיב כל קנין לאחד, אם כן הוא סתירת קנינים להדדי, דצכל מקום שזכר אחד לא לענין המספר הוא, שכוונתו הוא אחד ולא

הזה מצוה לאהבה וליראה אותו, שנאמר (דברים ו ה) 'ואהבת את ה' אלהיך', ונאמר (שם פסוק יג) 'את ה' אלהיך תירא', והאיך הוא הדרך לאהבתו וליראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו ובצרותיו הנפלאים והגדולים, ויראה מהם חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, ומיד הוא אהב ומשבח ומפאך ומתאווה תאוה גדולה לידע ה' הגדול, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים מז ג) 'אמאה נפשי לאלהים לאל חי'. וכשמחשב הדברים האלה עממן הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויוודע שהוא צריה קלה מועטת לפני תמים דעות, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (שם ח ד-ה) 'כי אראה שמיך מעשי אכזבותיך, מה אנוש כי תזכרנו' וגו', שמתוך כך מכיר את מי שאמר והיה העולם, עד כאן לשונו הזהב. וזה פירוש שמים וארץ קנין אחד, היינו אס האדם אינו יודע ללמוד רק הוא הולך במחשבה זאת 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך', וכל חפצו שיהיה מלא כל העולם כולו כבודו יתברך שמו, גם על ידי זה קונה האחדות, שיהיה אחדותו יתברך שמו שורה עליו.

זיכוי הרבים הוא קנין באחדותו יתברך

אברהם קנין אחד. שמצינו (צ"ר לט יד) אברהם מגייר את האנשים, שרצה לזכות את כל העולם כולו שיהיו עובדי ה' יתברך, וכדי שיזכו לחיי עולם הבא, ויהיה הולך בדרך זה ללמד ליושבי תבל לדעת את ה' ולקרצם לעבודתו, ישיג קנין באחדותו יתברך שמו גם כן. והחילוק שבין שמים וארץ קנין אחד לבין אברהם קנין אחד הוא, שקנין שמים וארץ היינו שאינו חושש רק על כבוד הצורה ברוך הוא, וקנין אברהם היה לכוונת שניהם, לאהבת הצורה שיתענג בעבודתם, ואהבת העולם גם כן שיקבלו שכר טוב בעולם.

במציאות שיהיו כל ישראל מלאים בתורה ומצוות כמו התנאים והאמוראים, ומה יעשו אזובי קיר, שאחד יש לו הבנה ללמוד אך אין זידו לקיים המצוות בצדקה וגמילות חסדים, ואחד יש זידו לקיים מצוות צדקה ואין לו פנאי ללמוד, או שאין לו הבנה כלל ללמוד, כמו שאנו רואים כמה בני אדם שאין ביכולתם להבין שום דברי תורה, ואחד שאין זידו יכולת ללמוד ולא לתת צדקה, ואס כן נאמר (תהלים פט מת) 'על מה שוא צראת בני אדם', ומה נעשה צבני אדם כאלו.

חמשה קנינים לזכות על ידיהם בעולם הבא

על זה צאה המשנה הזאת לנעוץ קופו בתחילתו, שהתחיל כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ואס ישאלך וכי הקדוש ברוך הוא ותרן הוא, שיתן להם עולם הבא בחנם, לזה אמר חמשה קנינים הם, דהיינו שעל ידם יכול לזכות לעולם הבא. ולזה פרט התנא שצחמשה קנינים הללו, דהיינו אפילו באחד מקנינים הללו יכול לזכות לו עולמו.

עסק התורה הוא קנין באחדותו יתברך

וזוה שהתחיל תורה קנין אחד, היינו שצתורה לחוד אס אין זידו לקיים מצוות צדקה, רק צלימודו לצדו יכול להיות לו קנין ביחודו של עולם, וזה כוונתו 'קנין אחד', קנין באחדותו יתברך שמו, ויש לו חלק בעולם הבא, וממילא אס האדם לקח לו להקדוש ברוך הוא לחלקו ולקנינו, אז ממילא הקדוש ברוך הוא לוקח לו להאדם גם כן לקנינו, וכמו שנאמר (דברים לז ט) 'יעקב חבל נחלתו'.

התבוננות בבריאת שמים וארץ היא קנין באחדותו יתברך

שמים וארץ קנין אחד. בזה נקדים דברי הרמב"ם ז"ל צפרק צ' מהלכות יסודי התורה (ה"א-ב-ג) וזה לשונו, האל הנכבד והגורא

המלך על שאינו נותן לפניו לאכול כמו הממונה שעל המאכלים, שהמלך צריך לכל, ואדם אחד אינו יכול לעשות הכל, רק בהצטרפות כל בני ישראל נעשה רצון המלך. וזהו שאמר כל מה שצרא הקדוש צרוך הוא בעולמו לא צראו אלא לכבודו, וכל מי שעושה רצונו יורש עולם הזה ועולם הבא.

כל אדם יבחר הקנין הראוי לו

ואומר 'מה רצו מעשיך ה' כולם צחכמה עשית מלאה הארץ קנייניך'. שלא תאמר מה צכחו של צשר ודם לעשות שהוא למטה, ואיך יעבוד לה' יתצרך שהוא רחוק ממנו, כמו שנאמר (ישעיה נה ט) 'כי כגזוה שמים מעל הארץ כן גזוה דרכי מדרכיכם', על זה אמר 'כולם צחכמה עשית מלאה הארץ קנייניך', צחר לך אחת מחמשה קניינים הללו, וגם כאן צארך יכולים בני אדם לקנות להם השראת הקדושה, להיות השכינה שורה עליהם בכל מקום וצכל זמן, וק"ל.

וזוה סמיכת דצרי רצי חנניא צן עקשיא, רצה הקדוש צרוך הוא לצכות את ישראל לפיכך הרצה להם תורה ומצוות, כדי שיהיה לכל אחד ואחד מצני ישראל חלק וקנין צאחדות הצורא יתצרך שמו, על ידי הקניינים הנ"ל, על ידי התורה או המצוות (חסר הסיים):
(מכתי"ק)

שיתוף מדת הרחמים עם מדת הדין

או יאמר, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. צמדרש רצה (צ"ר יב טו) וצפירוש רש"י ז"ל, מתחילה עלה צמחשצה לצראותו צמדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושיתפו למדת הדין, שנאמר (להלן ד ד) 'ציום עשות ה' אלהים ארץ ושמים'.

אהבת ישראל גם היא קנין באחדותו יתברך

ישראל קנין אחד. היינו אפילו לא יהיה צידו רק אהבת ישראל לצדו, כמו שאמר הלל להגר ואהבת לרעך כמוך ואידך זיל גמור (שבת לא), צוה יש לו גם כן קנין צאחדותו יתצרך שמו.

התאבלות על חורבן ביהמ"ק הוא גם כן קנין באחדותו יתברך

בית המקדש קנין אחד. היינו אדם שאין צידו כל הנ"ל, רק מה שמתאבל על חורבן בית המקדש ומצטער צצרת ישראל, גם כן הוא קנין אחד, והם הצצילי ציון וירושלים. וזה יש לומר פירוש הכתוב (ישעיה סו י) 'שישו אחת משוש כל המתאבלים עליה', מאי קא משמע לך, פשיטא צצצנין צית המקדש יהיו ששים ושמיים כל המתאבלים עליה, רק הפירוש הוא אפילו אין צידו תורה ומצוות, רק מה שהוא מתאבל על חורבן בית המקדש, גם כן יש לו קנין צאחדותו יתצרך שמו. וזהו שאמרו (תענית ל:): כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה צנחממה, פירוש רואה עתה תיכף צנחממה. [ענין צמדרש פרשת חיי שרה פרשה ס"ב (סי' צ)].

כבודו של השי"ת על ידי שכל אחד עוסק בקנין הראוי לו

וזוה שמסיים המשנה (אבות פ"ו מ"א) כל מה צצרא הקדוש צרוך הוא בעולמו לא צראו אלא לכבודו וכו'. וניקח משל ממלכות צשר ודם שלמטה, שיש לו כמה משרתים לצלפים ולרצצות, ומה שזה עושה אינו יכול זה לעשות, שהאחד הוא שר המשקים, ואחד שר האופים, ואחד ממונה על הדירות, ואחד על המלצושים, ואחד על נמוסי המדינה, ואחד על המלחמות, האם נאמר שזה שהולך למלחמות צצציל המלך לא יהיה חשוב צעיני

מדת הדין מקור היצר הרע

נקדים מה שנאמר בפרשת יתרו (שמות כ טו) **'דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות'**, הנראה לי על פי ענין ההמתקת הדינין בשרשם, כי שורש הדינין הם לנסות הצדיקים, שהרשעים נופלים תחת הדינים ונדצקים בהם, ומזה באים לתאוות עולם הזה, אבל הצדיקים מכניעים הדינים תחתיהם, וזה פירוש הכתוב (הושע יד י) **'כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו צם ופושעים יכשלו צם'**, דהיינו כי הצדיקים ילכו ממדריגה למדריגה, מהלכים צין העומדים.

במתן תורה בקשו בני ישראל להעביר מהם היצה"ר

וזוה שאמרו ישראל אל משה **'דבר אתה עמנו'**, **'דבר' לשון הנהגה**, כמו שנאמר (תהלים מז ד) **'ידבר עמים תחתינו'**, דבר אחד לדור (סנהדרין ט.א.), **'ואל ידבר עמנו אלהים'** [שלא תהא ההנהגה על פי מדת הדין, שהוא שם אלהים, שמנידו בא היצר הרע, לכן לא נזכר שם הוי"ה רק שם אלהים. ופירוש 'פן נמות', היינו נפילה מהקדושה נקרא מיתה, רשעים צחייהם קרויים מתים (ברכות יח:)].

מדת הרחמים הוא היצר טוב

וזוה כוונת המדרש, מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין שהוא הטבע, אלהי"ם גימטריא **'הטבע'**, ראה שאין העולם מתקיים, שיתף הקדוש צרוך הוא מדת הרחמים, היינו היצר טוב שבא משם הוי"ה צרוך הוא, ולזה נאמר אחר כך **'ה' אלהים'**, וזה שאמרו בגמרא סוכה (נב:) **אלמלא הקדוש צרוך הוא עוזרו לא היה יכול לו, כי היה חס ושלוס נפילה בלא תקומה.**

תכלית הבריאה שיתגבר על יצרו הרע

וזוה שהשיב להם משה **'כי לצעבור נסות אתכם בא אלהים'** (שמות כ יז), שאתם

רוצים להיות בלי יצר הרע, אם כן יצטל כוונת הבריאה שהוא לנסות בני אדם, כמו שנאמר (להלן כב א) **'והאלהים ניסה את אברהם'**, נכתב גם כן שם אלהים.

שמחת הצדיקים בהתגברות על היצה"ר

ובוזה יש לפרש צתהלים ס"ח (ג-ד) 'כהמס דונג מפני אש יאצדו רשעים מפני אלהים, וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה', דהיינו שהרשעים אינם יכולים להתגבר נגד היצר הרע שהוא אש כמו שאמרו (סוטה יז.) **לא זכו אש אוכלתם.** אבל הצדיקים שמחים צינר הרע, שכל הכבוד שלהם בעולם הבא ועיקר נחת רוח להקדוש צרוך הוא שעושים הוא עצור היצר הרע, שבלעדו לא היו עושים שום נחת רוח, וזה המצואר צוהר הקדוש (ח"צ קסג.) **וצמדרש רבה (צ"ר ט ז) על פסוק (לא) 'יירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד'**, זה יצר הרע: (מכתי"ק)

סדר הבריאה בסוד הצמצום

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך וגו' ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. הנראה לי, דהנה כשעלה צרונו לברוא את העולמות כולם כדי להטיב לברואיו, הנה בתחילה כביכול נמצא וסילק האורות למעלה, להיות מקום פנוי להעולמות, ואחר כך המשיך למטה, בסדר צחינת קו יושר ועגולים, כידוע לידועי חן.

ההשפעה מלמעלה על ידי הסתלקות החיות שלמטה

ובאשר צחינת זה הצמצום וסילוק האורות למעלה, הוא שהיה הסיבה לכל העולמות והעמדם ומצבם כמו שהם, הנה כך הוא המדה מאז עד עתה, גם אחר המיקון, הנה כל עיקר המשכת העולמות והאורות

מסירות נפש, שהוא על דרך הנהוג למעלה, שעל ידי ציטול שלמטה והסתלקות החיות למעלה, יהיה סיבת קיומו והמשכת אורו שלאחר כך, וזהו כל הימים כמו שנתבאר, כן הוא בעולם הזה, בהעלאת מיין נוקצין שעל ידי ציטול שלמטה במסירות נפש והסתלקות החיות והנפש רוח נשמה שלו מכל וכל, הנה זהו סיבת קיומו של העולם הזה להמשכת אור השפע העליונה למטה.

כל קיום העולמות מכח מסירות נפשם של עשרה הרוגי מלכות

במו שהיה זה אלל עשרה הרוגי מלכות, שהיו אז העולמות נפולים מאד, והיה חס ושלוס חוזר לתוהו וזוהו, אך הנדיקים האלו במסירות נפשם וכוונתם הגדולה העלו מיין נוקצין עד מעלה מעלה, ועל ידי כן המשיכו אורות מיין דוכרין הגדולים והטובים לקיום העולמות כולם מאז ועד עתה. האמנם כי כפי ערך העלאת מיין נוקצין, וציטול שלמטה, והסתלקות החיות למעלה, כן הוא שוב צחינת השפעות מיין דוכרין מלמעלה, והנה לכך הקדושים האלו, הנה רצ חילס בגדל מעלתם, כאשר הם מסרו נפשם וכל חיותם למעלה, ונתבטלו מכל וכל בעולם הזה במיתתן באותן היסורים רחמנא ליצלן, לכך הנה זכו להעלות מיין נוקצין כל כך ולקרצ היחוד, ולהשפיע חיות לעולם, לקיום כל העולמות כל הימים.

כפי מסירות נפש כן מתעורר עזר מלמעלה

וזדה הוא שכתוב (תהלים מד כג-כו) 'כי עליך הורגנו כל היום', פירוש במסירות נפש על קידוש ה', 'נחשבו כלאן טבחה, עורה למה תישן אדני', הוא מיין נוקצין למלכות, 'הקיפה וכו' כי שחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטוננו', רצה לומר נתבטל נפשינו וחיותנו עד מאד בעולם הזה, לכך 'קומה עזרתה לנו

והשפעות החיות מעולמות העליונים אל שלמטה מהם, הוא על ידי ציטול והסתלקות תחילה צחינת החיות שלמטה למעלה, אחר כך יומשך על ידי כן האורות העליונים למטה אל המקבל בדרך הנכון להם, כנ"ל. וזהו הוא צחינת העדר הקודם להויה, פירוש שצחינת הסתלקות והעדר הקודם בכל העולמות לסלק אל שלמעלה הימנו, הוא הסיבה להויה של אחר כך, צחינת 'החיות רלוא ושוב' (יחזקאל א יד).

כל ספירה ממעטת עצמה כדי להתעלות לספירה שלמעלה ממנה

והנה זה הענין הוא מבואר בכל צחינת העולמות כסדרן ממטה למעלה, כי צחינת המלכות, קודם שתעלה אל צחינת זעיר אנפין פנים צפנים, הנה תשוב לצחינת נקודה קטנה אחת, ומוזה תעלה אחר כך ביתר שאת וכו'. וכן צחינת זעיר אנפין, הנה הסתלקות אורות נח הוד יסוד דאמא למעלה בסוד 'וראיתם על האצנים' (שמות א טז), וזהו סיבת קיומו, בסוד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות סג:), כידוע ליודעי חן. וכן הוא בצחינת הסתלקות מוחין דזעיר ונוקציה, על ידי כן 'חדשים לבקרים רבה אמונתך' (איכה ג כג), במעלה רבה יותר.

וזדה 'וישא יעקב רגליו' (להלן כט א), צחינת רגלין נח הוד יסוד נשא ונסתלק למעלה, על ידי כן 'וילך ארצה בני קדם', ונשפע למטה מאורות עולמות הקדם כנ"ל. וכן הוא הדרך בצחינה הזאת, בכל העולמות גבוה מעל גבוה, עד צחינת אבא ואמא, ואריך, ועתיק, ואדם קדמון, עד אין סוף ברוך הוא.

על ידי מסירות נפש מתעלים מיין נוקצין והשפע יורד מלמעלה

והנה זהו הענין להעלאת מיין נוקצין מעולם הזה למעלה, והנה הוא על ידי